

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ПРОБЛЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПЕРЕТВОРЕННЯ

ACCOUNTING SUPPORT FOR TAX REPORTING: CURRENT TRENDS AND CHALLENGES OF EUROPEAN TRANSFORMATION

УДК 336.67

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.6-3>

Атамас О.П.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку,
оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет

Покидько С.П.

магістр,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет

Літвинчук О.А.

магістр,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет

Atamas Oleksandr

Dnipro State Agrarian
and Economic University

Pokidko Sergey

Dnipro State Agrarian
and Economic University

Litvinchuk Alexey

Dnipro State Agrarian
and Economic University

У статті проаналізовано механізми проведення облікового забезпечення податкової звітності з урахуванням провідних світових стандартів та новітніх підходів у означеному напрямі. Проаналізовано основні причини, завдяки яким платники податків зацікавлені у провеенні перевірок фінансової звітності, наданні розширеної повної інформаційної довідки. Авторами статті обґрунтовано мету та головні завдання проведення облікового забезпечення податкової звітності з огляду на тенденції глобалізаційних трансформацій та економічних зрушень, враховуючи методика розвитку та підвищення показників фінансової безпеки суб'єктів ведення бізнесу. Крім того, у матеріалах дослідження аргументовано важливість та значущість питання облікового забезпечення податкової звітності зі сторони комплексного системного аналізу проблем європейського перетворення у даній концепції.

Ключові слова: облік, забезпечення, перетворення, податкова звітність, модель, ризик.

An important source of information for conducting economic analysis is the tax reporting of the enterprise. The value of tax reporting for analytical research lies in the fact that it is compiled based on accounting data, which must accurately, fully and objectively reflect economic transactions and which all legal entities are required to conduct. The article analyzes the mechanisms of accounting for tax reporting, taking into account the leading world standards and the latest approaches in this direction. The main reasons why taxpayers are interested in auditing financial statements and providing an extended full information certificate have been analyzed. The authors of the article substantiated the purpose and main tasks of conducting accounting support for tax reporting in view of the trends of globalization transformations and economic shifts, taking into account the development methodology and increasing indicators of financial security of business entities. In addition, the research materials argue the importance and significance of the issue of accounting support for tax reporting from the side of a complex system analysis of the problems of European transformation in this concept. The need for a tax audit for business entities and its importance in the system of state financial control in the context of the study of income and taxation are considered. The characteristics of the tax audit are given and the typical errors that can be detected by the tax audit regarding profit and taxation are summarized. Further improvement of the tax audit model is proposed, which should combine two opposite principles – minimizing interference in the activities of conscientious taxpayers and ensuring the mobilization of additional revenues to the budget by removing business from the shadow economy and making a profit. Adoption of the regulatory framework and creation of methodical support for the tax audit of income tax. It has been confirmed that tax audits from the point of view of tax legislation are still procedural actions of controlling bodies. However, in the context of the ongoing discussion regarding the determination of further directions for the improvement of the national system regarding the method of formation, submission and use in the management of tax reporting, a detailed study is required. Thus, from a scientific and practical point of view, the study of the method of formation and use in the management of tax reporting of enterprises is relevant.

Key words: accounting, assurance, conversion, tax reporting, model, risk.

Постановка проблеми. Враховуючи сучасні тенденції розвитку та становлення світової практики ведення облікових операцій, проблеми, які пов'язані із розрахунком різноманітних податків та оформленням відповідної документації щодо них набувають все більшої актуальності. Таким чином, суттєву зацікавленість викликає саме можливість формування та розробки комплексної моделі інформаційних систем, що підтримуватимуть облік розрахунків за податками. Розуміючи, що в сучасних умовах глобалізаційних зрушень та ринкових перетворень міжнародні системи обліку суб'єктів ведення бізнесу включають в себе лише ті модулі, що є типовими для більшості організацій, – необхідним є узагальнюючий аналіз означеного питання [1]. У зв'язку з цим виникає необхідність нагального аналізу питання облікового забезпечення податкової звітності з урахуванням провідних світових стандартів та новітніх підходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми щодо розробки теоретичних концепцій методології облікового забезпечення оподаткування представлені в роботах таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як: Д.І. Деми, Н.І. Дорош, Т.І. Єфименко, Є.В. Калюги, Л.Г. Ловінської, Н.С. Прокопенко, В.І. Проніної, С.О. Олійник, С.О. Осадчого, Т.Ф. Плахтій, В.П. Синчака, Я.В. Соколова, А.М. Соколовської та інших.

Проте, питання обліково-аналітичного відображення та здійснення контролю розрахунків за податками відповідно до вимог законодавства потребує подальшого дослідження [2]. Крім того, актуальною залишається проблема ведення облікового забезпечення податкової звітності з урахуванням провідних світових стандартів.

Постановка завдання. Метою статті є формування організаційно-інформаційної моделі облікового забезпечення розрахунків за податками з метою прийняття управлінських рішень в системі

податкового менеджменту у відповідності до сучасних світових стандартів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин спостерігається неконвенційність понятійно-категорійного апарату бухгалтерської науки, що негативно впливає на економічні процеси та явища. Особливої актуальності при переході до ринкових відносин, набуває проблема проведення облікового забезпечення податкової звітності з урахуванням провідних світових стандартів та новітніх підходів у означеному напрямі.

Ефективне управління суб'єктом ведення бізнесу значною мірою залежить від достовірності, повноти, доречності та своєчасності інформації щодо характеру та обсягу здійснюваних процесів, наявності та використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, джерел отримання фінансових результатів діяльності та напрямів використання прибутку. Одним з основних джерел такого інформаційного забезпечення є звітність, яка складається шляхом виконання спеціальних процедур обробки, групування і підрахунку даних і формується на завершальній стадії облікового процесу [3]. Сьогодні фінансова та податкова звітності в Україні є елементом інфраструктури ринкової економіки та засобом комунікації. Без вчасної, якісно сформованої, достовірної інформації управління підприємством є неможливим. Фінансова звітність є однією із складових інформаційного забезпечення, що пов'язує суб'єкт ведення бізнесу із суспільством та діловими партнерами і ґрунтується на узагальнених даних бухгалтерського обліку. Податкова звітність дає змогу суб'єкту ведення бізнесу співпрацювати з державою.

Обліково-аналітичне забезпечення займає важливе місце у системі прийняття управлінських рішень. Ефективність управління податковими

зобов'язаннями, податковими доходами, витратами та податковими ризиками будь-якого підприємства значною мірою залежить від якості інформації, що формується в рамках її обліково-аналітичної системи [4].

Розроблена відповідно до цих положень організаційно-інформаційна система облікового забезпечення розрахунків за податками підприємства представлена на рис. 1.

Систему обліково-аналітичного забезпечення розрахунків за податками в підприємства можна розглядати у вигляді моделі, що включає ідентичні блоки: «Напрями», «Інструменти та управлінські процедури забезпечення обліку, аналізу та контролю», що відображають специфіку того чи іншого виду інформаційного забезпечення (рис. 2).

Висновки з проведеного дослідження. У ході дослідження була розроблена та теоретично обґрунтована організаційно-інформаційна модель системи обліково-аналітичного забезпечення розрахунків за податками. Облікова система щодо нарахування та сплати податків підприємствами має здійснюватися відповідно до нормативних стандартів бухгалтерського обліку та податкового законодавства [10].

Для дотримання вимог податкового законодавства виникає необхідність у розробці облікового забезпечення щодо накопичення й узагальнення інформації про нараховані та сплачені суми податків підприємствами з метою посилення внутрішнього контролю та платіжної дисципліни щодо своєчасності розрахунків із бюджетом.

Реалізація розробленої у роботі моделі дасть змогу підвищити ефективність обліково-аналітичного та контрольного забезпечення управління оподаткування підприємства шляхом раціональної організації обліку і сприятиме вдосконаленню методичних підходів до проведення контролю розрахунків за податками в діяльності підприємств.

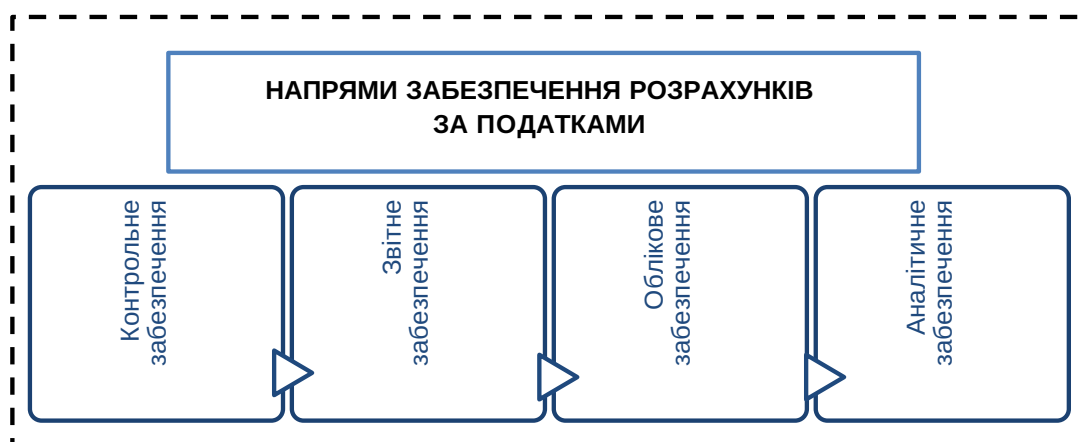

Рис. 1. Організаційно-інформаційна модель обліково-аналітичного забезпечення розрахунків за податками

Джерело: розроблено автором за матеріалами [5; 11]

Рис. 2. Аналіз інструментів та управлінських процедур забезпечення організаційно-інформаційної моделі обліково-аналітичного забезпечення розрахунків за податками

Джерело: розроблено автором за матеріалами [6–9]

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Меліхова Т.О., Манойло Т.В. Розробка програми аудиту касових операцій для підвищення ефективності діяльності підприємства. *Бізнес-економіка, фінанси, облік і аудит*. 2013. № 2. С. 97–106.
- Меліхова Т.О. Удосконалення документального забезпечення аудиту розрахунків з підзвітними особами з метою якісного проведення перевірки. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2012. № 36. С. 108–116.
- Мних Є.В., Никонович М.О., Бардаш С.В., Барабаш Н.С., Назарова К.О., Олендій О.Т. Державний фінансовий аудит: методологія та організація : монографія. Київ : КНТЕУ. 2009. 319 с.
- Воїнова Т.С. Становлення теоретичних засад податкового аудиту в Україні. *Бізнес Інформ*. 2009. № 12. С. 120–122.
- Петрик О.А. Роль аудиту на сучасному етапі розвитку економіки України. *Роль і місце бухгалтерського обліку, контролю і аналізу в розвитку економічної науки і практики* : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 6–7 грудня 2012 р.). Київ : КНЕУ, 2012. С. 64–65.
- Рядська В.В. Аудит в системі економічних відносин України: сучасний стан та концепція розвитку : монографія. Чернігів : Видавець Лозовий В.М. 2014. 472 с.
- Петренко Н.І. Вдосконалення методики надання аудиторських послуг. *Вісник ЖДТУ*. 2011. № 1. С. 78–82.
- Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 16.03.2023).
- Білуха М.Т., Микитенко Т.В. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит : підручник. Київ : Українська академія оригінальних ідей. 2005. 888 с.
- Халченко К.В. Сучасні проблеми аудиту фінансової звітності підприємства. *Управління розвитком*. 2011. № 2. С. 102–104.
- Кононенко Л.В., Назарова Г.Б., Оришака О.В. Організація обліку і аудиту розрахунків за податками та платежами в умовах використання сучасного інформаційного забезпечення. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2020. № 2. С. 202–210.

REFERENCES:

1. Melikhova T.O., Manojlo T.V. (2013) Rozrobka prohramy audytu kasovykh operatsii dlia pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti pidpriemstva [Development of the audit of cash transactions to enhance the effectiveness of the company]. *Rehionalna bizneseconomika ta upravlinnia*, vol. 2, pp. 97–106.
2. Melikhova, T.O. (2012) Udoskonalennia dokumentalnoho zabezpechennia audytu rozrakhunkiv z pidzvitnymy osobamy z metoiu yakisnoho provedennia perevirky [Improvements documentary providing Audit Payroll for the purpose of quality inspection]. *Problemy i perspektyvy rozvytku ban kivs'koi systemy Ukrainy*, vol. 36, pp. 108–116.
3. Mnykh Ye.V., Nykonovych M.O., Bardash S.V., Barabash N.S., Nazarova K.O., Olendii O.T. (2009) Derzhavnyi finansovyi audyt: metodolohiia ta orhanizatsiia : monohrafiia [State financial audit: methodology and organization: monograph]. Kyiv: KNTEU. (in Ukrainian).
4. Voinova T.S. (2009) Stanovlennia teoretychnykh zasad podatkovoho audytu v Ukraini [Formation of theoretical foundations of tax audit in Ukraine]. *Biznes Inform*, vol. 12, pp. 120–122.
5. Petryk O.A. (2012) Rol audytu na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrainy [The role of audit at the current stage of development of the economy of Ukraine]. Proceedings of the *Rol i mistse bukhhalter-skoho obliku, kontroliu i analizu v rozvytku ekonomichnoi nauky i praktyky – 2012* (Kyiv, December 6–7, 2012). Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
6. Riadska V.V. (2014) Audyt v systemi ekonomichnykh vidnosyn Ukrainy: suchasnyi stan ta kontseptsiiia rozvytku: monohrafiia [Audit in the system of economic relations of Ukraine: current state and concept of development: monograph]. Chernihiv: Vydavets Lozovyi V.M. (in Ukrainian)
7. Petrenko N.I. (2011) Vdoskonalennia metodyky nadannia audytorskykh posluh [Improving the methodology of providing audit services]. *Visnyk ZhDTU*. vol. 1, pp. 78–82. (in Ukrainian)
8. Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 r. no 2755-VI (zi zminamy ta dopovnenniamy) [Tax Code of Ukraine dated 02.12.2010 No. 2755-VI (with amendments and additions)]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (accessed: 16.03.2023).
9. Bilukha M.T., Mykytenko T.V. (2005) Finansovyi kontrol: teoriia, reviziia, audyt: pidruchnyk [Financial control: theory, revision, audit: textbook]. Kyiv: *Ukrainska akademiia orhinalnykh idei*, pp. 888. (in Ukrainian)
10. Khalchenko K.V. (2011) Suchasni problemy audytu finansovoi zvitnosti pidpriemstva [Modern problems of auditing the financial statements of the enterprise]. *Upravlinnia rozvytkom*, vol. 2, pp. 102–104. (in Ukrainian)
11. Kononenko L. V., Nazarova H. B., Oryshaka O. V. (2020) Orhanizatsiia obliku i audytu rozrakhunkiv za podatkami ta platezhamy v umovakh vykorystannia suchasnoho informatsiinoho zabezpechennia [Organization of accounting and auditing of tax and payment calculations using modern information support]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky*, no. 2, pp. 202–210. (in Ukrainian)